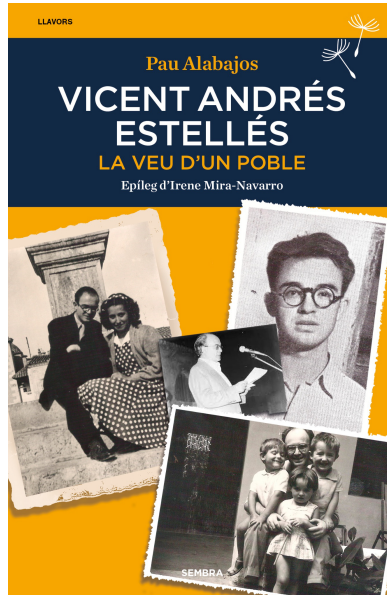

Útil i encorajador

Autoria: Pau Alabajos
 Títol: *La veu d'un poble*
 Editorial: Sembra Llibres, València, 2024
 160 pàgines

He de confessar que quan Jesús Peris em proposà que ressenyara aquest llibre em vaig acovardir un poc. Ho explicaré de seguida. Fa dies que llig *Un cor furtiu*, la vida de Josep Pla escrita per Xavier Pla —no són família—, volum de 1533 pàgines. Comprendreu, doncs, que pensava que qualsevol biografia que llegira la consideraria molt poca cosa. Va ser una precaució vana: tan bon punt vaig començar a llegir *Vicent Andrés Estellés. La veu d'un poble* vaig abandonar tota prevenció perquè començà a agradar-me des de la primera pàgina. Fins a l'última, ja ho avance. Estem davant d'un llibre deliciós. Didàctic, entretingut, emotiu. La seua lectura pot ser tan útil i encoratjadora tant per a un viciós d'Estellés com per a un neòfit.

Els capítols tenen noms de ciutats i tots tenen tres parts: la peripècia vital del poeta, les efemèrides de l'època i del lloc i una petita tria dels poemes que en van sorgir. L'amor, les amistats, les alegries, el dolor, els esdeveniments polítics i culturals...

Agosarat com ell sol, Pau Alabajos prescindeix en aquest llibre de quatre dels poemes més famosos d'Estellés: *Els amants*, *Assumiràs...*, *La rosa de paper* i *El pimentó torrat!* En parlarà, perquè és inevitable, però té la lucidesa i la valentia de no reproduir-los.

El volum arranca a Alginet durant un Sopar Estellés, la magnífica iniciativa de Josep Lozano. Ve de seguida Burjassot, on transcorre la infantesa del poeta. “Venies d’una llarga família de forners...” Ens assabentarem de la mort del iaio Nadalet al forn de la Trabucà. Uns anys més tard, allí mateix, el pare de Vicent va rebre dues notícies fatals amb un dia de diferència: la mort de sa mare –àvia de Vicent- i la mort de la neteta –filla de Vicent. Com un presagi, els empresaris no es portaren gens bé amb l’home, com anys a venir li havia de passar a Vicent a *Las Provincias*.

Hi ha molts poemes d’Estellés en què parla dels pares: “et veig, mare, o et pense com les antigues mares gregues” A *Coral romput* diu a propòsit de son pare: “Mon pare no volia que mataren els grills. / Mai no en va matar cap... / No sé si tinc el cap tot ple de grills, com diuen / ... i si escric és per ells”.

A Burjassot tenia un veí, Juli Llopis, amb una magnífica biblioteca, que posà al servei de l’infant-adolescent Estellés. Allí va descobrir Verdaguer, Carner i fins i tot va sentir la Novena Simfonia de Beethoven.

València és el festeig amb Isabel i la vida matrimonial, la desolació per la filla morta i la joia pel fill i la filla que vingueren després. I moltes més coses. *Llibre de meravelles*.

Al capítol dedicat a Tarragona trobem dos motius pels quals Vicent considerà, potser, que el català podia esdevenir la seua llengua de creació. La coneixença de Manuel Sanchis Guarnier arran de la presentació a València del *Diccionari Valencià-Català-Balear*. O tal vegada quan va anar a Tarragona per fer el reportatge del trasllat de les restes de Jaume I des de la Seu fins al monestir de Poblet. (Un altre punt a favor del llibre és que ens assabenta de fets que no tenen res a veure amb la biografia del poeta, però que són ben interessants per al lector. En aquest capítol, per exemple, Pau ens explica l’ultratge que van fer a l’esquelet del rei Conqueridor: amb una barretina al cap i armat amb un trabuc, l’havien penjat feia molts anys a la porta del monestir).

Tots els capítols on apareix Ovidi Montllor són superbs. Així mateix, les aparicions de Joan Fuster. La devoció que sentia Estellés per tots dos fa posar la pell de gallina.

Tenim també notícia del trencament amb Xavier Casp i Adlert.

Del *Llibre de Xàtiva* hi ha la transcripció de *M'aclame a tu*, inspirat en el bombardeig terrible de l'estació del tren el febrer de 1939. "M'aclame a tu, mare de terra sola. / Arrape els teus genolls amb ungles brutes".

Fins i tot en aquest capítol es manifesta el respecte que tenia el poeta per Raimon, que no va musicar mai cap poema seu...

Ací i allà del llibre hi ha els afusellats de la postguerra, la fam, la misèria, la dictadura, la censura. I el goig de viure, tanmateix.

La família es va traslladar al Perelló perquè, en acomiadar-lo de *Las Provincias*, hagueren de deixar el pis de València, propietat del diari. Ací, prop de la mar, és on començà a redactar el *Mural del País Valencià*.

Finalment, la pau de Benimodo, lluny de la batalla de València. L'amistat amb Didín Puig i Armengol.

A mi, potser per deformació professional, un dels capítols que m'ha entusiasmat més és aquell en què se'ns narra la primera trobada del poeta amb Espriu. Impressionant.

Acabe: les notes biogràfiques sobre Estellés –l'home i l'escriptor- són magnifiques, els apunts sobre l'època, l'espai i les efemèrides, també. I la selecció dels poemes, immillorable. Les fotos del final són la cirereta del pastís. *Vicent Andrés Estellés – La veu d'un poble* és un llibre que llegiré més vegades. He dit.

Manel Joan i Arinyó